

Ny Literatur.

Dr. F. X. von Neumann-Spallart: Uebersichten der Weltwirthschaft. Jahrgang 1883—84. Stuttgart, Verlag von Julius Maier. 1887. (575 S.) (12 M.)

Neumann-Spallarts »Uebersichten« er allerede saa vel kendt og har skaffet sig et saa godt Navn saa vel ved deres statistiske Paalidelighed, som ved den gode og hensigtsmæssige Anordning af Stoffet og de klare, overskuelige Oversigter, hvori Forf. meddeler Hovedresultaterne af de statistiske Data, at det egentlig vilde være tilstrækkeligt at meddele Tidsskriftets Læsere, at der nu er udkommen en ny »Aargang«, nominelt for 1883—84, men — som ogsaa Titelbladet angiver — reelt indeholdende »en sammenlignende Statistik for Aarene 1883—85 og mange ogsaa Aaret 1886 omfattende Eftervisninger«; m. a. O.: den er ført saa langt frem i Tiden, som det i Øjeblikket vel er muligt. Imidlertid skulle vi dog ikke blot indskrænke os til saaledes at henlede Opmærksomheden paa det udkomne Bind, men ville dertil knytte et Par Bemærkninger om denne Aargangs nye Indhold.

Efter at Forf. allerede tre Gange har gennemarbejdet Stoffet i de hidtil udkomne Aargange, er det en Selvfølge, at Formen eller Rammen for Meddelelserne nu saa temmelig har fæstnet sig og at Opgaven nu væsentlig maa indskrænke sig til at føre Udviklingen længer frem i Tiden. Imidlertid mærker man dog helt igennem den omhyggelige

Ny Literatur.

Dr. F. X. von Neumann-Spallart: Uebersichten der Weltwirthschaft. Jahrgang 1883—84. Stuttgart, Verlag von Julius Maier. 1887. (575 S.) (12 M.)

Neumann-Spallarts »Uebersichten« er allerede saa vel kendt og har skaffet sig et saa godt Navn saa vel ved deres statistiske Paalidelighed, som ved den gode og hensigtsmæssige Anordning af Stoffet og de klare, overskuelige Oversigter, hvori Forf. meddeler Hovedresultaterne af de statistiske Data, at det egentlig vilde være tilstrækkeligt at meddele Tidsskriftets Læsere, at der nu er udkommen en ny »Aargang«, nominelt for 1883—84, men — som ogsaa Titelbladet angiver — reelt indeholdende »en sammenlignende Statistik for Aarene 1883—85 og mange ogsaa Aaret 1886 omfattende Eftervisninger«; m. a. O.: den er ført saa langt frem i Tiden, som det i Øjeblikket vel er muligt. Imidlertid skulle vi dog ikke blot indskrænke os til saaledes at henlede Opmærksomheden paa det udkomne Bind, men ville dertil knytte et Par Bemærkninger om denne Aargangs nye Indhold.

Efter at Forf. allerede tre Gange har gennemarbejdet Stoffet i de hidtil udkomne Aargange, er det en Selvfølge, at Formen eller Rammen for Meddelelserne nu saa temmelig har fæstnet sig og at Opgaven nu væsentlig maa indskrænke sig til at føre Udviklingen længer frem i Tiden. Imidlertid mærker man dog helt igennem den omhyggelige

Revision af det tidligere Meddelte. Ikke blot bliver det ældre Stof paa sine Steder afkortet under Henvisning til de udførligere Meddelelser i de første Aargange, hvad der dog ikke forhindrer, at Bogen stadig voxer ikke saa lidt i Omfang, saa at dette nye Bind er mere end dobbelt saa stort som det først udkomne og henved hundrede Sider større end det sidst udkomne —, men de paa Grundlag af de statistiske Data anstillede Betragtninger maa selvfølgelig af og til undergaa nogen Modifikation efter de nyere Data. Dette gælder særlig det første Afsnit, »Allgemeiner Theil«, og særlig dettes sidste Parti: »Prognose der wirthschaftlichen Entwicklung«. Men ogsaa i den specielle Dels forskellige Afsnit er der selvfølgelig Forandringer at notere. Den — særlig for os Danske — mest iøjnefaldende Forandring, som allerede giver sig tilkende i selve Indholdsfortegnelsen, er den, at Danmark, der endnu i sidste Aargang (for 1881—82) var opført blandt de kornudførende Lande, nu er gaaet ned i Rækken af de kornindførende Lande. Det i Januar 1883 her i Tidsskriftet fremsatte Spørgsmaal: »Hvor længe vil Danmark kunne forblive et kornudførende Land?« har saaledes nu allerede fundet sin Besvarelse, og, som det synes, uigenkaldeligt. Thi uagtet Høsten baade i 1882 og 1885 har været »som en Middelhøst« og i 1884 »maa nærmest anses for en Middelhøst«, og kun i 1883 »maa nærmest betegnes som staaende noget under en Middelhøst«, medens dog Kornudbyttet var det samme som i 1884*), har »Overskudsudførselen« af Korn og Kornvarer, der i 1879—82 var:

*) Det samlede Høstudbytte af Hvede, Rug, Byg, Havre, Boghvede, Bælgsæd og Blandsæd var:

1882:	22,817	Mill.	Tdr.
1883:	20,989	-	-
1884:	20,809	-	-
1885:	22,571	-	-

1879	337. ₉	Mill. Pd.	—	Værdi	31. ₇	Mill. Kr
1880	318. ₀	-	-	—	35. ₀	-
1881	199. ₄	-	-	—	22. ₃	-
1882	65. ₀	-	-	—	9. ₅	-

i Aarene 1883—85 været:

1883	÷	123. ₉	Mill. Pd.	—	Værdi	÷	3. ₀₈	Mill. Kr.
1884	÷	215. ₅	-	-	—	÷	9. ₀₇	-
1885	÷	98. ₀	-	-	—	÷	2. ₈₀	-

medens det selv i 1886 efter den gode Host i 1885 var ÷ 13.₅₇ Mill. Pd. (Værdiberegningen foreligger endnu ikke), om der end for selve »Høstaaret« (∅: 1. Oktober—30. Septbr.) 1885—86 var et lille Overskud af 5.₂ Mill. Pd. (ca. 25,000 Tdr.). Det Tidspunkt er saaledes allerede kommet, da lave Kornpriser for Landet taget som Helhed snarere ere en Fordel end et Tab, — om det end for Landbruget som saadant stiller sig anderledes.

Særlig Interesse tilkommer det Parti af det før nævnte Afsnit: »Prognose der wirthschaftlichen Entwicklung«, der bærer Overskriften: »Die wahrscheinliche Gestaltung der Zukunft«. Medens Forf. allerede i den sidste Aargang (i 1884) fremhævede, at Evropa nu syntes kommen paa det Standpunkt, da dets økonomiske Tilstand — i Lighed med, hvad der alt i nogen Tid har gældt for Storbritanniens Vedkommende — overvejende bestemmes ved Forhold udenfor det selv, paa den ene Side af Udviklingen i Amerikas »far west«, paa den anden Side af det fjerne Østen, Indien og Kina m. v., hævder han denne Gang endnu stærkere den solidariske Sammenhæng imellem alle Jordens Lande og at i Forbindelse dermed Udviklingens Tyngdepunkt stadig flytter sig, og at »Evropas økonomiske Væjrlik ikke længer skabes i Evropa alene, men lige saa meget i Amerika og Asien. Vi blive stedse mere afhængige af disse to mægtige økonomiske Omraader, fordi vi paa den ene Side fra dem forsyne os med billige Levnetsmidler, Størindustriens Raastoffer og Masseforbrugets vigtigste Nydelsesmidler, medens vi paa den anden Side absolut behøve dem som Konsumenter

for den europæiske Industris Produktions-Overskud . . . Hertil kommer det andet ovennævnte Fænomen: Flytningen af Verdensøkonomiens Gravitations-Centrum. For vore Øjne foregaar en Forskydning i den Retning, at Tyngdepunktet for den materielle Kultur, der i mere end et Aarhundrede har ligget i det britiske Ørige, lidt efter lidt samtidig med, at Storbritanniens Supremati aftager, rykker frem mod det europæiske Kontinent, medens dog denne Bevægelse ledsages af en anden, nemlig at det europæiske Kontinent maa afgive en stor Del af sin Kulturmagt til den øvrige Verden, særlig til Nordamerika. . . . Disse store verdensøkonomiske Fænomener lade befrygte, at først Storbritannien, dernæst hele det europæiske Kontinent gaa en Ældelses- og Afkølingsproces imøde, og pege paa den naturlige Udvej, at lede hin Overflødighed af Kapital, som i de senere Aar ikke længer finder tilfredsstillende Anbringelse i Evropa, tillige med de overflødige Befolkningsdele didhen, hvor der bydes begge en mere lønnende Anbringelse. I Sammenhæng med disse store Fænomener staar paa den ene Side den stadige og almindelige Nedgang i Rentefoden for mobile Laanekapitaler og Formindskelsen af det Udbytte, de i Industrien, i Grundejendom og i Handelen anbragte Kapitaler give, som sandsynligvis vil gøre yderligere Fremskridt ved den tiltagende Mængde af disponible Kapitaler; — og paa den anden Side er den uhyre Bortstrømmen af Menneskekræfter, som de senere Aars Udvandring fremviser, en Konsekvens, hvis Vedbliven næppe vil være at forhindre, — hvad der vel heller ikke vilde være at ønske.«

Forf. gør derfor gældende, at en varig Bedring kun kan ventes at ville indtræde ved et Sammentræf af forskellige økonomiske og sociale Forhold, navnlig følgende tre Momenter: Først et Omsving i Forholdet imellem Produktion og Konsumtion i selve Evropa. I saa Henseende gælder det da om dels at genoprette den forstyrrede Ligevægt imellem Udbyttet af de i Værdipapirer (Obligationer) paa den ene Side og i industrielle, kommercielle og Land-

brugs-Virksomheder anbragte Kapitaler paa den anden Side, — hvad der i Øjeblikket delvis sker igennem de forskellige Konverteringer, som dog yderligere maa suppleres derved, at de industrielle m. fl. Virksomheder ved forøget Afsætning og formindskede Produktionsomkostninger komme til at forrente sig bedre —, dels at tilvejebringe et rigtigere Forhold imellem Arbejdsloen og Varepriser end det nu bestaaende. Da imidlertid en saadan Forandring ligesom den berørte større Rentabilitet af de økonomiske Virksomheder kun indtræder langsomt og gradvis, kan der ikke ventes noget raskt Omsving i de økonomiske Forhold, for saa vidt disse bero paa Forholdene i selve Evropa. De to andre Momenter, som kunne ventes at ville bidrage til en hurtigere Bedring, ere derfor nok saa vigtige. Disse ere da for det Første en større Absorptionsevne for europæiske Industriprodukter, Kapitaler og Arbejdskræfter i de nordamerikanske Fristater; men hertil er der foreløbig ikke megen Udsigt, da Amerika netop i det sidste Tiaar har arbejdet mere og mere paa at »blive sig selv nok«. Kun dersom Indvandringen vilde tiltage endnu stærkere end hidtil og særlig en længere Fremtrængen mod Vest foregaa stødvis, saa at der momentant blev et større Behov for Redskaber, Maskiner, Samfærdselsmidler m. v., kunde der fra denne Side ventes en Indvirkning, der kunde fremkalde et Opsving i Evropa. Hovedvægten ligger derfor efter Forf.s Mening paa det sidste Moment: Udviklingen af det økonomiske Liv i de østasiatiske Lande samt den fuldstændige Aabning af disse Markeder i Forbindelse med en oversøisk Kolonisation. »En Undersøgelse, som vi have foretaget for at maale Omfanget af Østasiens voxende Betydning for Evropa, har givet os den Overbevisning, at Evropa i den seneste Tid er langt mere økonomisk afhængigt af Østasien end af Nordamerika. De Folkemasser, som bebo Østasien, ere mere end 11 Gange saa store som de, der leve i de Forenede Stater og Kanada. Blot en ganske lille Stigning i Behovet og Gennemsnitsforbruget for de 745 Millioner Indbyggere i Britisk-Ostindien, Kina,

Japan, samt Øerne i det stille og det indiske Ocean, bevirker enorme Reflex-Fænomener i de europæiske Produktions- og Afsætningsforhold. Disse Landes Handelsbevægelse er i Aarene 1871—83 stegen fra 3795 Mill. Rmk. til ca. 5250 Mill. — altsaa med 37 pCt., medens den amerikanske Unions Udenrigshandel i samme Tid kun tiltog med 25 pCt. Ogsaa Betalingsmaaden stiller sig i Østasien langt gunstigere for Evropa, og endelig frembyder den Omstændighed, at Samfærdselsvæsenet i Østasien kan undergaa en stor Udvikling og at der endnu i stort Omfang kan finde en Overgang Sted fra Natural- til Penge-Husholdning, Udsigt til, at der endnu forestaar mægtige Impulsers Indflydelse paa det europæiske Samfunds Økonomi. Naar de store Forbindelsesled imellem det europæiske og det asiatiske Banenet komme i Stand, naar Ostindiens Jernbane- og Kanalsystem bliver bedre udviklet i de frugtbare, til Kornavl egnede Provinser, naar Kinas Indre bliver aabnet for de moderne Samfundsmidler — som det nu lader til, vil ske —, maa der indtræde et vældigt Opsving i den europæiske Storindustri. Af disse Tildragelser i det fjerneste Østen afhænger altsaa fortrinsvis Forholdenes fremtidige Udvikling i Evropa.

Forf. indrømmer imidlertid, at de store Spørgsmaal: hvornaar vil dette ske, og med hvilken Intensitet vil Udviklingen foregaa, umuligt lade sig besvare i Øjeblikket. Men til Besvarelsen af disse Spørgsmaal giver dog hans Bog flere Bidrag, end man ellers let finder samlede paa ét Sted og i en saa overskuelig Form. Netop til at opfatte Bevægelserne paa de forskellige økonomiske Omraader vil man i Neumann-Spallarts »Uebersichten« finde en god Vejleder, — og i al Statistik er det langt mere Bevægelsens Retning og Styrke end selve de absolute Tal, hvorpaa det kommer an.

W. S.